

Tatjana
de Rone

PLATINASTA PRAŠINA

Prevela s engleskog
Aleksandra Čabraja

■ Laguna ■

Naslov originala

Tatiana de Rosney

POUSSIÈRE BLONDE

Copyright © Editions Albin Michel, 2024

International Rights Management: Susanna Lea Associates

Translation copyright © 2024 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Posvećeno voljenoj uspomeni na mog rođaka Erika D.
1957–2023.*

Za Nikolasa

„Kako da nađeš put nazad po mraku?“
„Samo kreni pravo prema onoj velikoj zvezdi.
Put je ispod nje; vodiće nas pravo kući.“

Artur Miler, *Neprilagođeni*

„Tog dana, sunce je po bledom nebu rasulo
prašinu platinaste svetlosti.“

Emil Zola, *Stranica ljubavi*

Januar 2000.

Maunt Šasta

Okrug Siskiju, Severna Kalifornija

Polin je sedela na stoličici u pregradi kod Starlinga, povređenog godišnjaka koji joj je zadavao toliko muka, kad su se na ulazu u zgradu začuli koraci njene kćerke Lili. Očiju razrogačenih od straha, Starling se trgnu, te je Polin morala da mu tepa i tiho mu šapuće da ga umiri. Još otkad je traktor proklizao na crnom ledu, udario ga i smrskao mu prednju potkolenicu, Starling je neprestano bio uznemiren. On je bio Polinin najplahovitiji pacijent, kojem je poklanjala najviše pažnje.

„Mama! Telefon!“, zaurla Lili.

„Može li to da sačeka?“, upita Polin, naslanjajući obraz na uzdrhtali bok ždrebeta. Ispod zlataste dlake, osećala je snažno damaranje njegovog srca.

„Ne, ne može“, odvrati Lili.

Zainteresovana, Polin je naslutila osmeh skriven u njenom glasu i uspravila se da je pogleda: Lili se zaista smešila. Polin još jednom proverio zavoj i udlagu oko noge ždrebeta i umirujućim pokretom ga pomilova po njušci.

„Tako je, druže. Biće to dobro.“

Oprala je ruke na česmi pored pregrada i sustigla kćerku. Čemu ta tajanstvenost? Zar Lili nije mogla samo da joj kaže ko je to zove? Je li to Nik? Lili odmahnu glavom šaljivo stisnuvši usne i grabeći ka glavnoj kancelariji pored štale.

Za razliku od većine njenih kolega, Polin još uvek nije podlegla privlačnosti mobilnih telefona. Radije se držala „stare škole“, sa smehom priznajući da nipošto ne bi pustila i nabavila nokiju ili blekberi! Verovala je u vrline starih dobrih fiksnih telefona i telefonskih sekretarica koji su, na kraju krajeva, u njeno vreme bili uobičajeni. Na pragu šezdeset prve godine, kad bi je zadirkivali zbog njenih staromodnih navika, potegla bi nepobitnu činjenicu da je signal mobilnih telefona nedovoljno dostupan u strmim vrletima u kojima se nalazila njena veterinarska klinika.

Lili joj je pružila slušalicu sa onim istim nestašnim osmehom.

„Doktorka Bejzlet“, reče Polin, sklanjajući prosedi pramen kose i očekujući da čuje Nikov glas.

„Misliš, čuvena doktorka Bejzlet? Jedna jedina doktorka Bejzlet?“

To nije bio Nikov promukli glas.

Polinin osmeh bio je sličan ćerkinom. Taj glas! U trenu se prisetila svoje mladosti.

„To si ti!“

„Možeš se kladiti da sam ja, Madmoazel!“

Samo ju je Bili-Perl tako zvala – bile su istih godina i do sada su već više puta postale bake. Družile su se još od ranih tinejdžerskih godina.

Lili je izašla, ostavljajući majku samu u velikoj prostoriji. Kroz prozor se videlo da je napolju noć pala poput zavese, sakrivajući sneg koji pokriva vrh planine Šaste – pogled kojeg Polin nikad nije mogla da se zasiti – zelen u proleće,

zlatan u leto, beo zimi, grimizan u jesen, podseća na vulkan, što još uvek i jeste.

Bili-Perl je odmah prešla na stvar; to je ličilo na nju i Polin je bila već navikla na to.

„Imaš li sad mnogo posla, Madmoazel? Mnogo hromih konja koje moraš da lečiš?“

„Gomilu“, priznala je Polin. „Zašto?“

„Moraš da pokažeš svoje lepo lice u Rinu tridesetog januara. Za deset dana. Nedelja ujutru. Kad sam videla vest, setila sam se tebe. Ne smeš to da propustiš, nema šanse.“

„Šta da propustim?“

„Možeš da nađeš nekog veterinara koji bi mogao da te menja, je li tako? A kćerka će ti pomoći, kao i uvek?“

Bili-Perl je nestašno uživala da je drži u neizvesnosti. Polin je bila naviknuta i na to. Zapalila je cigaretu, sklanjajući stvari sa svog radnog stola.

„Kako je Dansa?“, upitala je Polin, zauzvrat je zadirkujući.

To je bila omiljena kobila Bili-Perl, unuka njenog voljenog pastuva Komandanta, koji je uginuo pre mnogo godina.

Bili-Perl odgovori nešto tišim glasom.

„Dansa je dobro. Pa dakle, slušaj. Tridesetog januara će dići *Mejps* u vazduh. Razneće ga.“

Polin je upitala prijateljicu da li stvarno nameravaju da ga potpuno unište. Bili-Perl je potvrdila da svakako nameravaju; luksuzni hotel je neprestano donosio gubitke još otkad je zatvoren decembra hiljadu devetsto osamdeset druge. Zgrada, još od tada prazna, bila je u očajnom stanju, nimalo slična svojim slavnim prvim danima iz hiljadu devetsto četrdesetih, kada su njeni uzdignuti obrisi predstavljali živi centar Rina. Mnogi su pokušavali da je spasu, pokretane su peticije, dodala je Bili-Perl, ali to nije bilo dovoljno – zameniće je parking i

klizalište, a Polin nije mogla da veruje svojim ušima. Još uvek obuzeta neočekivanom čežnjom koja se u njoj probudila, slušala je priču svoje drugarice.

„U tu nedelju, tridesetog, održava se Superboul“, nastavila je Bili-Perl, „što znači da će svi putevi biti zakršeni. Mogla bi da dođeš u subotu, da stigneš ovamo posle podne i da se smestiš. Pokazaću ti godišnjake. A sutradan ujutru, u nedelju, ići ćemo tamo zajedno. Možeš da se vratiš kući u ponedeljak.“

Polin je pristala, iako je bila svesna da neće biti lako pronaći nekoga da je zameni. Otići će samo na dve noći, preko vikenda, a znala je da se može pouzdati u Lili da vodi kliniku. Njena kćerka nije bila veterinar, ali je baratala fakturama i klijentima. Njen muž Hauard i ona imali su dvoje dece, sina od deset i kćerku od osam godina. Stanovali su u blizini, što je značilo da ih je Polin često viđala.

Nešto kasnije, dok se Lili spremala da krene kući, Polin joj je kazala da namerava da putuje za vikend, tridesetog januara. Lili iskrivi lice: podsetila ju je da je za ponedeljak ujutru zakazano nekoliko operacija, što je značilo da će pacijenti stizati u nedelju. Polin je obećala da će se vratiti što brže bude mogla i da će je menjati njen prijatelj i sused doktor Meril. Uveče će ga pozvati telefonom. Lili je gundala: imala je neke planove za taj vikend sa mužem i decom. Zašto bi morala da menja planove u poslednji čas?

„Da li Bili-Perl priprema spomen-žurku, neku na kojoj ćete slušati Kerola Kinga i gledati stare slike mustanga?“

Tada je primetila uznemirenost na majčinom licu i trgla se, utešno joj spuštajući ruku na rame.

Polin obori glavu.

Nekoliko trenutaka je ćutala, a zatim je rekla:

„Srušiće *Mejps*. Želim da budem tamo.“

Lili nije morala da pita majku zašto ide.
Čvrsto ju je zagrlila i rekla joj da je razume.

U subotu dvadeset devetog januara Polin je isterala svoj dodž dakotu iz garaže, pazeći da ne ogrebe prastari ford tanderberd koji je tamo stajao, ubacila u plejer svoj omiljeni CD – francusku pevačicu Fransoaz Ardi – i krenula. Vožnja do Kold Springsa, gde se nalazio ranč Bili-Perl, trajace više od tri sata, možda i duže, zbog gužve na putu. Njena drugarica ju je očekivala predveče. Polin već neko vreme nije odlazila u Rino. Kada je poslednji put bila tamo? Nije mogla da se seti. Verovatno je išla da vidi svog mlađeg brata, koji više nije stanovao u Ulici Vašington, u porodičnoj kući Hamondovih srušenoj pre nekoliko meseci. Džimu je dobro išao posao s nekretninama i preselio se u lepu kuću u bogatom kraju Old sautvest.

Kad god bi se vratila u Rino, Polin bi se uplela u mrežu nostalgije i tuge, u kojoj su preovladale uspomene na njenu majku. Njen odnos sa Lilinim ocem ostao je neodređen, iako je prošlo već četrdeset godina, koliko je Lili sada imala. Polin je znala da Kendal Spenser nije napustio Rino. Njegovo ime ju je još uvek ispunjavalo nelagodnom. Petnaest godina je slao čekove sa božićnim čestitkama. Na tim čestitkama nije pisalo bogzna šta osim potpisa i nekoliko nažvrljanih reči koje bi Polin jedva protumačila. Takođe, više nikada nije video ni Lili. A Lili se sa tim već davno pomirila.

Polin je oprezno vozila vijugavim putem što se spuštao iz Maunt Šaste, ali ga je dobro poznavala: najpre putem CA-89, zatim auto-putem Feder lejka do puta Rut 395. Srećom, prošlonedeljni sneg nije uticao na puteve. Neprestano je mislila na Nika i na ono što joj je tog jutra rekao za

doručkom. Upozorio ju je da će joj se osećanja razbukitati kad joj se hotel bude rušio pred očima. Čak ni silno vreme nije moglo da izbriše sve što je tamo doživela; lepo i ružno, sve ono što mu je malo-pomalo ispričala, sve što je tako dugo skrivala. Nik je tek nedavno ušao u njen život, ali mu je verovala više nego većini dobrih prijatelja. Prema njemu je bila potpuno iskrena.

Dva sata kasnije, kad je Polin stigla do auto-puta Feder lejk, pojavljivalo se sve više automobila. Morala je da uspori. To joj nije smetalo; uživala je u vožnji. Pre nego što je otvorila svoju kliniku za konje, provodila je bezbrojne sate za volanom, obilazeći pacijente po kraju. Zapalila je cigaretu, upalila radio i usredsredila se na put.

Polin nije kročila u hotel *Mejps* još od jeseni hiljadu devetsto šezdesete, jer se u tom trenutku sve promenilo: otišla je, nikada se ne osvrnuvši. Sećala se kako je ispružila ruku da uzme kovertu, kako je videla svoje ime ispisano prepoznatljivim iskošenim, neujednačenim rukopisom, zadržavši dah. I kako je momak na recepciji (kako se ono zvao, Linkon?) s prizvukom strahopoštovanja rekao: „Ostavila je ovo za tebe.“ Njegov široki osmeh. Da, za tebe, Polin, sobaricu. Čistačicu. Devojku sa kofom i četkom, onu koja je ribala toalete u prizemlju. Tu devojku.

Svaki kilometar vodio ju je sve bliže Rinu, ka granici prošlosti koju nije mogla da izbriše i zaboravi, prošlosti koja ju je oblikovala u ženu kakva je danas, kako ju je podsetio Nik. Bio je u pravu. Često je, u mislima, videla sebe kako se trka na mustanzima u punom galopu sa Bili-Perl, kao što su radile u mladosti na jezeru Piramid, prekrivene prašinom i znojem, suvih usta, izgorele od sunca, bolnih udova od uzbudljivog jahanja. I kasnije, prekornog tona svoje majke: Gde je bila? Kakav je to smrad? Je li opet jahala konje? Sa

onom devojkom iz Vodsvorta? Opet? Je li poludela? Njena majka se toliko borila da se ona sredi u Rinu, da postane fina i obrazovana mlada devojka. Je li Polin zaboravila odakle potiče? Gde je rođena? U Gradu svetlosti, Parizu, u Francuskoj! To što su završile u nekoj nedodijli ne znači da Polin treba dopustiti sebi da se pretvori u američku seljanku.

Na putu 395, nekih sat vremena od ranča Bili-Perl, Polin se zaustavila na punoj pumpi u blizini jezera Hani da popije kafu i nešto pregrize. Vreme je bilo tmurno i duvao je ledeni vetar. Smestivši se u pušačkom delu, ne obraćajući pažnju na buku oko sebe, Polin je posmatrala svoje šake savijene oko šolje, pocrvenele od rada i hladnoće; nimalo damske. Koliko ju je često majka prekorevala zbog ruku? Ruku koje nije štitila od neumoljivog sunca ni od neumornog rada s konjima; ruku sa vidljivim venama, pegama i sa kratkim, nelakiranim noktima. Imala je, međutim, tanku srebrnu burmu na domalom prstu leve ruke, burmu koja nije imala nikakve veze sa brakom već je bila skorašnji poklon od Nika, i Polin je nikada nije skidala. Imala je, međutim, lepe i tanke prste.

Sedeći tako i pijuckajući kafu, shvatila je da se fizički još uvek nalazi u Kaliforniji, državi koju je nazivala svojim domom poslednjih četrdeset godina, gde je pohađala koledž, odgajila kćerku, otvorila kliniku, ali će za nekoliko trenutaka ući u Srebrnu državu* i ponovo će biti u Nevadi.

Ponovo će videti *Mejps*. Videće ga još jednom, i posmatraće kako se ruši. Izgradnja tog hotela bila je u punom jeku na uglu Ulice Virdžinija i obale reke Traki kada je Polin stigla u Rino hiljadu devetsto četrdeset šeste, sa sedam godina. Gledala je ciglu po ciglu njegovu izgradnju, koja je

* Zbog važnosti srebra u njenoj istoriji i ekonomiji, savezna država Nevada nosi nadimak *Silver State* – Srebrna država. (Prim. prev.)

svoju kulminaciju dostigla na svečanom otvaranju decembra hiljadu devetsto četrdeset sedme, kada je ta zgrada ponosno nadvisila mali grad kao prvi posleratni soliter na zapadu Sjedinjenih Država. Zadivljena Polin, mala Francuskinja, nikada ranije nije videla tako veličanstveno i besprekorno zdanje. Napisi o novom hotelu u Rinu preplavili su sve lokalne novine, raspredajući o narandžasto-crvenim nijansama art deko fasade, dvanaest spratova, tri stotine soba i četrdeset apartmana, klima-uređajima, dva restorana i dva koktel-bara, kazinu, berbernici i salonu lepote, ali posebno o *Mejpsovom* krunskom dragulju: slavnom *Skaj rumu* na vrhu zgrade, sa čijih se prozora pružao nenadmašan pogled na planine Sijera Nevade. Tu su usledile veličanstvene večeri uz večere i vino, koncerte, predstave i plesove.

Polin je još uvek pamtila miris koji je lebdeo po ogromnom predvorju *Mejpsa*: osobena mešavina duvanskog dima, filca i mirisa za prostorije zvanog „Slatka pustinijska ruža“ koji ju je tiranka Mildred terala da prska ujutru, u podne i uveče. Sećala se takođe i ne tako priyatnih mirisa koji su, uprkos „Slatkoj pustinijskoj ruži“ preovladavali u toaletu u prizemlju koji je Polin tada čistila: vonj kanalizacije, varikine i sredstava za čišćenje, da i ne spominje često nesnosne smradove koje su u žurbi za sobom ostavljali gosti koji je ne bi ni pogledali – dok su je drugi nagrađivali osmehom, lepim rečima ili sitninom.

Mildred Džouns je bila njena šefica, i uzrok grča u Polini-noj utrobi svakog jutra tokom tri godine, šefica zadužena za dvadesetak čistačica koliko ih je radilo u hotelu *Mejps*, ona koje su se sve plašile. Hoće li i ona biti tamo sutra ujutru, pitala se Polin paleći svoju četvrtu cigaretu tog dana. Koliko bi joj sada moglo biti godina? Šezdesetih godina 20. veka Mildred je bila u svojim četrdesetim, te bi sada već uveliko

bila u osamdesetim. Na kraju krajeva, mogla bi lako biti tamo. Baš kao što bi i Kendal mogao da bude tamo, sedamdesetogodišnjak u pratnji svoje porodice, hladne žene koja bi je gledala s visine čak i posle toliko vremena, i njihove dece i unuka, imućnih, uglednih Spenserovih.

Sutra ujutru, dok zajedno sa Bili-Perl bude stajala na obali reke Traki, sigurno će među ljudima okupljenim da posmatraju spektakularno rušenje *Mejpsa* uočiti prilike iz svoje prošlosti. Zapitala se zbog čega oni nameravaju da dođu. Zbog sećanja, likovanja, radi oprostaja? Ili zato da bi, kao ona, odali poslednju poštu?

U blizini Kold Springsa pojavile su se table koje su pokazivale put do Ranča *Vajld perl* i Lečilišta za mustange, a kad ih je ugledala, Polin je osetila kako joj se srce nadima od ponosa zbog svega što je postigla njena prijateljica iz detinjstva. Ostavljajući grad za sobom, krenula je uskim i strmim putem uzbrdo kroz talasaste livade zasute svežim snegom, preko klisure ukopane među krševite stene okružene brdima gusto obraslim borovima, što se napokon završavalo prostranom zelenom čistinom. Bilo je skoro pet sati i bledo zimsko sunce obasjavalo je krajolik poslednjim ružičastim sjajem uoči zalaska. Polin je nekoliko trenutaka oklevala pored otvorene kapije. Na ovom mestu osećala je da svet pripada Bili-Perl: videla je štale i obore smeštene u pregibu brežuljka sa desne strane, a iza njih ranč što se širio dolinom prema jezeru Vajt lejk. Vazduh koji je udisala bio je čist i leden, hladniji nego kod kuće.

Kada je prišla bliže, na svetlu što je trnulo nazirala je konje koji su se igrali na snegu u ogradi: jedan se čak valjao po pobeležoj travi. Kako ih je samo volela, te snažne

mustange za koje se Bili-Perl tako srčano borila da ih sačuva – neki od njih vodili su poreklo od konja koje su njih dve pamtile iz detinjstva. Prepoznala je sjajnu crnu dlaku što je pripadala Dansi, unuci Komandanta, koji je tako snažno obeležio njenu mladost. Polin nije često lečila mustange u svojoj kalifornijskoj klinici, jer su njeni pacijenti uglavnom bili američki kvartalni konji, dobro osposobljeni za trke, takmičenja ili zemljoradnju.

Oblaci sivog dima izbijali su iz masivnog dimnjaka kuće i Polin je znala da je drugarica čeka u tom prijatnom i njoj dragom mestu. Nastavila je da vozi, mahnuvši dvojici radnika sa ranča koji su uvodili konje u štalu da prenoće. Pošto nije odavno dolazila nije ih lično poznavala, ali je znala da je gospodarica ovog ranča u stanju da, godinu za godinom, okuplja vredne i složne grupe mladih ljudi, nadahnute istim porivom: spasavanjem mustanga.

Polin je parkirala dodž pored ostalih automobila, uzela svoju putnu torbu i popela se uz nekoliko stepenica te ušla u kuću bez kucanja. Ulazna vrata se nikad nisu zaključavala. Na ulazu je ponosno stajao plakat poznate aktivistkinje iz Nevade na njenom konju po imenu Hobo. Velma Džonston, koja je nosila nadimak „Eni Divlji Konj“,^{*} umrla je hiljadu devetsto sedamdeset sedme – Bili-Perl je sarađivala s njom još od pedesetih godina, u borbi za odbranu divljih konja.

Velika dnevna soba bila je nesporno neuredna, što Polin nije ni razočaralo ni zbunilo: njena prijateljica možda nije bila bogomdana domaćica, ali je umela da ukroti mustanga kao niko drugi na svetu. Na niskom stočiću pored kamenog kamina ležale su nezavršena slagalica i nekoliko bojanki, a nekoliko raščupanih barbika i automobilčića bilo

^{*} *Velma Bronn Johnston* (1912–1977) – poznata i kao „Eni Divlji Konj“ (*Wild Horse Annie*), bila je istorijska ličnost, poznata američka aktivistkinja koja se zalagala za slobodu i zaštitu mustanga. (Prim. prev.)

je razbacano po sofama, kao trag prisustva brojnih unučića koji su često dolazili u goste kod Bili-Perl.

„Evo moje male Madmoazel! Jesi li dobro putovala?“, zapevušila je Bili-Perl, izlazeći iz kuhinje. Do Polininih nozdrva dopirao je primamljiv miris čorbe od povrća i pečene piletine sa začinima: verovatno po receptima neke od Bili-Perlinih snaha.

Sa svojih metar i sedamdeset pet centimetara visine, Polin je nadvisivala drugaricu bar za petnaest centimetara, ali ju je zabavljalo što je ona zove „malom“. Sa svojim gustim kovrdžama i okruglim pegavim licem, Bili-Perl je izgledala mlađa od svojih godina. Bila je u svojoj uobičajenoj zimskoj odeći: u petsto jedan leviskama, vunenom džemperu i kaubojskim čizmama. Ni njena letnja odeća nije se mnogo razlikovala od zimske: džemper bi tada zamenila teksas košulja. Polin nije videla drugaricu u suknji ni u haljini još od hiljadu devetsto šezdesetih.

U sobu je ušao najstariji sin Bili-Perl, sa svojim novorođenčetom u rukama. Polin još uvek nije bila upoznala tog ljupkog najnovijeg člana sve brojnije porodice svoje drugarice. Porodična večera koja je usledila bila je vesela: njih četrnaestoro tiskalo se oko dugog stola, uz nekoliko radnika s ranča, a debeli drveni zidovi odjekivali su od smeha, vike i šale i, iznad svega, razgovora o konjima. Polin je znala da to ume da traje satima, i uživala je u tim pričama: o tome koja je kobila dobila grčeve i kako ju je novi veterinar sjajno izlečio; o vatrenom godišnjaku koji je pravio kaos u štali; o tome kako se Dansa ponaša isto kao njen deda, isti korak, isto ponosno držanje; kako Orao neverovatno liči na Dastina; i kako je Nensi, mlađa kćerka Bili-Perl, sjajno ukrotila buntovnog mustanga.

Kasnije, kada su se svi povukli na spavanje, dve drugarice su se smestile ispred kamina sa šoljama čaja. Bili-Perl

je naslućivala da je povratak u Rino probudio pomešana osećanja kod njene drugarice.

„Ne moramo da pričamo o *Mejpsu*“, kazala je konačno Bili-Perl.

Polin ju je razuveravala: sve je u redu, mogu da pričaju o tome, ona prosto ne može da veruje da se *Mejps* ruši. *Mejps* je tako dugo predstavljao veličanstvene dane Rina pre nego što je njegova slava počela da jenjava osamdesetih godina, pomračena čudesnom primamljivošću Las Vegasa.

„Želim da upamtim *Mejps* iz najljepših dana, kada je *Skaj rum* u suton bio najtraženije mesto. Sećaš se?“

„I jeste!“, uzviknu Bili-Perl. „A onaj mladi barmen? Bio je tako fin prema nama!“

On se zvao Den, podsetila ju je Polin, i krišom im je služio koktele iako još nisu bile napunile dvadeset jednu godinu. Takođe se sećala kako je vinska karta *Skaj ruma* osvojila njenu probirljivu majku, jer se dičila francuskim soternom.

„Den je bio zaljubljen u tebe, Bili.“

„Pa, liftboj je bio zaljubljen u *tebe*, Madmoazel.“

One se zakikotaše.

Zatim Bili-Perl oprezno reče:

„Znaš da bi Kendal sutra mogao da bude tamo, je li?“

O da, Polin je znala da bi mogao da on bude tamo. Bila je spremna, pripremila se da ga vidi. Prošlo je četrdeset godina, a ona je i dalje želela da ga ošamari.

„Živeli“, reče Bili-Perl. „Ali znam da nećeš.“

„Neću. A osim toga, *Mejps* nije bio samo grozni tepih u kancelariji gospodina Spensera. Sećam se i drugih, lepših stvari. Poput apartmana šeststo četrnaest.“

„Zaista. Čuvenog apartmana šeststo četrnaest.“

Polin je već znala da će joj, kada se zgrada bude rušila, pogled biti uperen u prozore na šestom spratu, naročito ona četiri koji gledaju jugoistočno na reku Traki.

Kako je moguće da takvo mesto bude srušeno do temelja i da za njim ostane samo prašina?

„Hej“, reče Bili-Perl, trгнуvši je iz sanjarenja. „Da li još imaš onaj plavi ford?“

Polin se široko osmehnu.

„Tanderberd? To mi je zenica oka.“

Polin je rano ustala da bi videla konje pre odlaska u Rino. Već u zoru je Bili-Perl, sa kaubojskim šeširom natučenim do očiju, uzjahala Dansu u jednom oboru. Činilo se da joj mraz ne smeta. Mahnula je drugarici. Sledeći put će, doviknula joj je, otići da jašu po brdima, a Polin može da jaše Strelu, ili Svitbrajera, ali ovog jutra nemaju vremena: ne smeju da propuste rušenje *Mejpsa*, koje je bilo zakazano tačno za osam sati ujutru.

U ovom utočištu konji su izgledali zadovoljni. Polin je znala da su oni tu dovođeni, zbrinuti, nežno ukroćeni a potom prodavani, ali samo vlasnicima koje je Bili-Perl brižljivo birala, pomno prateći čitav proces. U dve hiljaditoj još uvek ima ljudi, besnela je Bili-Perl, koji love mustange, plaše ih, hvataju i zatvaraju u groznim uslovima, uprkos zakonima koji ih štite.

Malo dalje, u drugoj ogradi, jedan mladić je krotio godišnjaka koji se ratoborno ritao; Bili-Perl ga je posmatrala krajičkom oka.

„To se radi polako!“, doviknula mu je. „Suviše tražiš od njega.“

Dojahala je do Polin i spretno sjahala.

„Hajde! Zajaši Dansu. Možemo da stignemo ako požurimo.“

Koliko god Polin pokušavala da joj kaže da su njeni dani jahanja završeni, da je to vreme prošlo, da je sada njen posao

da leći konje a ne da ih jaše, da je verovatno i zaboravila kako se to radi, Bili-Perl je nije slušala. Polin je spustila dlan na Dansin vrat, zagledala se u te lepe, sjajne, blage oči; oklevala je a onda je, dok ju je drugarica bodrila, odjednom uhvatila zalet, ubacila levo stopalo u uzengiju i skočila u sedlo.

„Tako je, Madmoazel!“

Poslušna kobila se nije protivila: verovatno je shvatila da ima posla sa staricom, šalila se Polin sa drugaricom koja je prevrtala očima.

Dansa polako krenu napred, pomno prateći oprezna uputstva svoje jahačice; sigurno se dosađuje, pomislila je Polin postideno, osećajući toplinu moćnog tela što se kretalo ispod nje. Na kraju krajeva, to je bila Komandantova unuka!

Kaskale su sa otmenim spokojem, kao da idu na čaj sa drugim uglednim damama, a prenela ih je Bili-Perl na srebrnom godišnjaku, projurivši pravo ispred njih sa druge strane ograde, kao šišmiš iz pakla. Sa prodornim uzvikom, mašući svojim kaubojskim šeširom, baš kao dok su bile devojčice, dala je znak mladiću koji je otvorio kapiju, puštajući Dansu i Polin napolje, terajući svog konja zemljanim putem. Kobila izlete iz obora kao raketa dok se Polin upinjala iz petnih žila da se održi u sedlu.

„Jesi li poludela?“, viknu uspaničeno Polin, trudeći se kako je najbolje znala i umela da se održi na kobili čije su tamne noge štektale poput klipova mašine, sve dok nije primetila da se, i protiv njene volje, u njoj bude duboko ukorenjeni instinkti: kako joj se leđa uspravljaju, kako diže glavu i kako kretanje njenih kukova prati Dansin galop. Strah se raspršio i nju obuze čista radost.

Bili-Perl je terala svog konja vratolomnom brzinom po imanju, Dansa i Polin su išle za njom dok je čitava ekipa, razgaljena njihovim iznenadnim jurišom, bučnim navijanjem

pratila svaki njihov korak. Zaslepljena brzinom, Polin više nije primećivala okruženje, nebo ni zemlju već samo načuljene uši kobile i poskakivanje sapi godišnjaka; čula je samo sopstveno dahtanje, snažno Dansino disanje i njištanje ostalih mustanga. Preplavila su je sećanja na Komandanta: njegov polet, snagu i okretnost, sve ono što ga je činilo pastuvom koji je još uvek živio u njenim snovima.

Konačno su se zaustavile, zadihane, prasnuvši u smeh. Dahćući, Polin više nije imala srca da prekoreva svoju drugaricu. Kako bi mogla da joj prebacuje posle ovakvog trenutka zajedničkog blaženstva? Baš kao u stara vremena.

„Vidiš li? Bila sam u pravu. Ništa nisi zaboravila“, zadirivala ju je Bili-Perl.

Zagledala se u sjajno i porumenelo lice svoje drugarice.

„Oh, i uzgred, Dansa ne voli pogrebne marševe“, dodala je, namigujući.

„Shvatila sam.“

Bili-Perl hitro okrete svog konja te je Polin videla njene sjajne, plave oči.

Polin uzviknu:

„Gospode bože, je li to godišnjak kojeg si sinoć spominjala, Dastinov unuk?“

To je zaista bio on, zvao se Oreo i bio je izvanredan kao i njegov predak. Slušajući kako mu Bili-Perl peva hvalospeve, Polin nije mogla da se ne priseti kako je prvi put videla Komandanta, Dastina, Huka, Tundru i Raketu: krdo mustanga koje je odigralo tako važnu ulogu u njenoj mladosti. „Bože, vidiš li koliko je sati? Vreme je da krenemo!“

Bili-Perl zviznu u prste (Polin je čeznula da i ona to uradi, ali nikada nije naučila), a jedna mlada žena priskoči da preuzme konje. Dve drugarice požuriše u Bili-Perlino „bubu“; Rino je bio samo dvadesetak minuta vožnje daleko,

a utakmica Superboula koja se prenosila uživo iz Atlante i u kojoj su *Sent Luis Rems* igrali protiv *Tenesi Tajtansa* počinjala je tek u pola četiri. Put 395 vodio ih je pravo u srce grada, odakle će potom skrenuti ka centru i Ulici Virdžinija.

Usput je Bili-Perl zadirkivala Polin zbog novog momka o kojem ništa nije znala. Polin je priznala, da, sve je to tek odnedavno, nije mnogo pričala o tome ali je on već zauzeo popriličan prostor u njenom životu. Bio je nešto mlađi, pejzažni arhitekta, razveden, otac dvadesetogodišnjeg sina, i živio je u Dansmijuru, petnaest minuta od nje. Bili-Perl je zanimalo kako on izgleda. Visok i ćutljiv tip, bademastih očiju, lepih šaka i sa izuzetnim smislom za šalu, ne naročito dobar jahač, istina, ali...

„Oh, razumem“, zakikotala se Bili-Perl.

„A šta je s tobom?“, upita Polin. „Da li se još uvek viđaš s onim rančerom koji ti se sviđao?... Ah, to je već gotovo?“

Ljubavni život Bili-Perl bio je pun komplikacija. Polin ju je slušala ne prekidajući je.

Stigle su nadomak Rina.

„Znam šta ćeš reći: da više ne prepoznaješ svoj Rino“, kazala je Bili-Perl, ukazujući na beskrajni niz visokih zgrada.

Bila je u pravu: mali grad sa deset hiljada duša koji je Polin kao dete otkrila hiljadu devetsto četrdesetih, drastično se preobrazio: sada se raširio i vrveo je od ljudi i automobila. U njemu je trenutno živelo oko dve stotine hiljada stanovnika a veliki broj staromodnih daščara, poput one koja je pripadala Polininom ocu u Ulici Vašington, srušen je i zamenjen stambenim i kancelarijskim zgradama i tržnim centrima. Što se ticalo Polin, Rino iz dvehiljadite godine izgubio je svoju nekadašnju dopadljivost. Jedino se planinski vrhovi prekriveni snegom u daljini nisu promenili.

Uskoro su otkrile da je čitava oblast oko *Mejpsa* zatvorena. Druga istočna ulica, Centralna ulica i Ulica Nort Sijera behu zatvorene, ali je Bili-Perl uspela da pređe reku vozeći Avenijom Arlington i da se u poslednjem trenutku parkira uz Ulicu Vest Liberti. Požurile su da se pridruže ljudima koji su se okupili na južnoj obali reke Traki. Odatle se pružao savršen pogled ka severu, preko mosta u Ulici Virdžinija, prema hotelu čiji dani behu odbrojani.

Morale su da se proguraju u prve redove, pedesetak metara od *Mejpsa*. Polin nije mogla da shvati kako se tu našlo toliko ljudi: koliko ih je, nekoliko hiljada? Mnogo više, odgovorila je Bili-Perl, podjednako zadivljena. Pokazivala je Polin brojne televizijske kamere i reportere. Rušenje *Mejpsa* je atrakcija, pomislila je Polin. Svi žele da ga vide.

Gledajući u kameru, jedna novinarka je podrobno objašnjavala kako će se rušiti *Mejps*: pedeset kilograma eksploziva ubačeno je u četiri stotine otvora izbušenih u nosećim stubovima njegovih pet spratova. Zgrada, visoka četrdeset metara, rastoćiće se u vazduhu. Publika je slušala kao opčinjena.

Tu i tamo bi, sa oštrim trzajem, Polin uočila poneko poznato lice, ali nije mogla da im se seti imena. Zadovoljila se time da im uzvрати osmehom ili klimne glavom.

Mlada žena sa plavom kapom koja je stajala pored Polin i Bili-Perl, bila je na ivici suza. Rekla im je da je njen otac dugo radio u kazinu u *Mejpsu* i da ga je pratila kad god je išao da diže platu. Veliki deo istorije Rina sada je trebalo da nestane i *Mejps* je zasluživao nešto bolje od toga da se pretvori u hrpu otpada.

„Ta zgrada je tako divna“, bezmalo je jecala. „Pogledajte je!“ Prezervacionisti su se borili za nju do samog kraja, dodala je. Nekoliko njih je još uvek bilo tu, i vikali su: „Spasite

Mejps!“, nekoliko minuta pred samo uništenje. Organizovano je čak i bdenje uz gajde.

Žena iza njih slegnu ramenima i uzdahnu slušajući njihov razgovor: ona se zalagala za to da se prošlost ostavi u prošlosti. Oronuli stari *Mejps* izgledao je ruševno već dvadeset godina, svakako više nije bio lep i bilo je vreme za novi početak ovog dela Rina! Grupa prijatelja u blizini dodala je da su oni došli čak iz Oborna u Kaliforniji zbog skijanja, Superboula i rušenja.

„Biće fenomenalno!“, čavrljao je jedan od njih. „Bolje nego u filmovima!“

Polin je primetila da veliki broj ljudi ponosno maše velikim crvenim ciglama i uverenjima o autentičnosti sa *Mejpsovim* kaubojskim logom koji je odmah prepoznala: dva kauboja koji jašu mustange. Prodavali su se kao alva po dolar na uglu ulice.

„Želiš li ciglu za uspomenu?“, pitala je Bili-Perl.

„Ne“, promrmlja Polin, pitajući se da li bi trebalo da kaže da.

Svuda oko njih čuo se žamor razgovora od kojih je ona čula samo odlomke: *Sećaš se?... Na kom smo spratu bili?... Na sedmom, tamo!... Ne, pre će biti na petom... O bože, oni nenadmašni milk-šejkovi iz Kofi šopa... Ja sam više volela atmosferu u Kouč rumu...** *Tamo smo slavili Ketlinin trideseti rođendan... Oh, to je bilo sjajno!... A ona fina Adi, koja je radila na telefonskoj centrali... Hvala bogu da Miranda više nije živa, rasplakala bi se... Barbarina i Džošova svadba je bila predivna, plesali smo celu noć... Tako prefinjeno mesto... Sećaš li se kad se Riku posrećilo u kazinu?... Nikada to neću zaboraviti!...*

* *Coach room* i *Coffe Shop* – pored najpoznatijeg *Skaj ruma* (*Sky Room*), restorani u nekadašnjem hotelu *Mejps* u Rinu. (Prim. prev.)

Bilo je nemoguće ne slušati ih, svakoga od njih, poput stare dame koja je stezala ruku svog pratioca, drhtavim prstom pokazujući ka *Skaj rumu*, pričajući kako je tamo upoznala svog muža, na maturskoj večeri. Polin je primetila jednog otmenog starijeg čoveka koji je stajao sam, sa crvenom ružom na srcu. Nemo je posmatrao zgradu. Kakva je bila njegova priča i zašto je danas došao tu?

Tada joj je prišao punački šezdesetogodišnjak i uljudno je upitao je li ona Polin. On je došao sa ženom i decom. Polin ga se nije sećala, ali se pretvarala da jeste, da ga ne bi uvredila. Zvao se Nejt i u ono vreme radio je sa Maksom na rezervacijama. Polin se nejasno sećala nekog Maksa. Nejt iskrivi lice: ali, hej, u ono vreme, bio je zgodan i imao je kosu! Polin se smejala zajedno s njim.

„Sad se sećam, zvali su te Francuskinja“, čavrljao je Nejt.

„To je u redu, na kraju krajeva, rođena sam u Parizu“, odgovori Polin razgaljeno.

Nebo je visilo nisko i zloslutno, otežalo od snega koji samo što nije pao; ljudi su se zbijali da oteraju hladnoću. Polin baci pogled na sat. Bilo je skoro osam. Neiscrpni Nejt ćeretao je o tome kako se i vlasnici *Mejpsa*, neutešni, nalaze među publikom. Nisu uspeli da spasu svoj voljeni hotel.

Dok je Polin razmišljala kako da umakne Nejt, jedan krupan bradat muškarac stade ispred nje, a ona je, oduševljena, prepoznala svog polubrata Džima. On je bio siguran da će je tu zateći, ali zar nije mogla da mu to najavi, pobunio se, sve vreme se smešeci. Umešala se Bili-Perl: to je bila njena krivica; ona je dovukla Polin u Rino u poslednjem trenutku.

„Kako si?“, pitao je Džim srdačno, grleći sestru. „Da li ti je drago što si ovde?“

On je bio slika i prilika svog pokojnog oca Daga Hamonda: isti veseli osmeh, svetloplave oči, snažna građa, i kad god

bi videla Džima, Polin bi se prisetila voljenog očuha koji joj je još uvek nedostajao. Dag je uleteo u život njene majke u burnim i neizvesnim danima koji su usledili posle oslobođenja Pariza. Nije se sećala sopstvenog oca, Žaka Bejzleta, koji je umro od raka hiljadu devetsto trideset devete, iste godine kad je Polin rođena. Odgajio ju je Dag Hamond, drugi muž njene majke, ovde u Rinu. Uprkos svemu, ta kombinacija pokazala se kao uspešna.

Džim joj je tada došapnuo na uvo: hteo je da je upozori. Ne sme se okretati; Kendal Spenser je u blizini. Ne obraćajući pažnju na njegove reči, Polin baci pogled preko ramena. Nije joj trebalo mnogo da ga uoči. Svakako je ostario, ali se njegovo plemićko držanje nije promenilo: i dalje je bio uspravan, sa onim samozadovoljnim izrazom na licu koji je Polin mrzela. Gusta kosa mu je osedela i morala je priznati da on izgleda dobro. Oduvek je dobro izgledao. Kako je ona tada bila mlada, i kako naivna.

Kendal Spenser je napokon osetio pogled koji je kroz gomilu bio uperen pravo ka njemu. Delovao je nesigurno. Da li ju je prepoznao? Na kraju krajeva, četiri decenije je stvarno dosta vremena. I ona se, bez sumnje, promenila: više nije imala dugu smeđu kosu; sad joj je kosa bila kratka i proseda. Ali je i dalje bila vitka. Kada je Kendalov pogled ostao prikovan za nju, shvatila je da ju je prepoznao. Gotovo stidljivo je digao ruku.

„Zaboravi to“, promrmlja Džim. „I ne pokušavaj.“

„Nadmeni skot“, prosikta Bili-Perl.

Prekinula ih je još jedna televizijska ekipa. Nekoliko minuta uoči rušenja, mreža koja je danonoćno emitovala vesti tražila je još ljudi što su nekada radili u *Mejpsu* da razgovara s njima.

„Hej! Ovamo!“, doviknu Bili-Perl, pokazujući na Polin.
„Ovamo!“

Kamera ju je uhvatila i gurnuli su joj mikrofon pod nos pre nego što je Polin, zatečena, uspela da se pobuni. Mlada žena ju je upitala:

„Zdravo, kako se zovete?“

„Doktor Polin Bejzlet“, rekla je ona oklevajući.

„Jeste li iz Rina? Čime se trenutno bavite?“

„Ja sam veterinar. Živim u Kaliforniji, ali sam odrasla ovde, u Rinu.“

„Kada ste radili u hotelu *Mejps*?“

„Između hiljadu devetsto pedeset sedme i hiljadu devetsto šezdesete.“

„A šta je bio vaš posao?“

„Radila sam kao čistačica u prizemlju, a takođe i u sobama. Tada sam bila mlada.“

„Kako se osećate danas ovde dok gledate kako se hotel ruši?“

Polinin pogled polete ka zapuštenom *Mejpsu* što se nadvijao nad njima sa neskrivenim ponosom. Grlo joj se steglo.

„Ne mogu da suzbijem osećanja. Ovaj hotel je za mene bio čitav svet. Mnogo nas je tu radilo, a hotel je uvek bio pun gostiju. To je bilo veoma živo mesto. Uvek se nešto dešavalo.“

Novinarka baci pogled na svoje beleške.

„Dakle, bili ste tu u leto hiljadu devetsto šezdesete, kada su Džon Hjuston i njegovi glumci došli na snimanje filma *Neprilagođeni*?“

Zašto su Polini zadrhtale usne? Sigurno od treme.

„Da, bila sam tu. Svega se sećam.“

„Za nekoliko minuta hotel će biti srušen. Da li biste mogli ukratko da nam kažete kako je *Mejps* izgledao na vrhuncu svoje slave, kada ste tu radili?“

Polin nije bila pripremila govor; nije očekivala da je intervjuišu. U prvi mah vezao joj se jezik. Ali na sopstveno

iznenađenje, uspela je da zanemari tajne događaje u Kendalovoj kancelariji, muštranje Mildred Džouns i neprijatne mirise koje su za sobom ostavljali gosti u toaletima u prizemlju.

Videla je samo siluetu s izraženim oblinama kako stoji pored prozora apartmana šeststo četrnaest, sa čašom šampanjca u ruci. Ravnomernim glasom je rekla:

„U leto hiljadu devetsto šezdesete u hotelu *Mejps*, upoznala sam nekoga ko mi je promenio život.“

„Sjajno! Možete li nam reći nešto više o tome?“

„Sa zadovoljstvom.“

Međutim, novinarka je preko slušalice obaveštena da je kucnuo čas. Javili su joj da prekine intervju i da ga nastavi kasnije.

Mejps će se srušiti. Sada.

Leto 1960.
Rino, Nevada.

Polin je kasnila, a stisnute usne i jezivo natušten izraz Mildred Džouns već su je mučili. Gospođa Šeldon, fina komšinica u čijem se autu Polin svakog jutra vozila od Ulice Vašington do Ulice Virdžinija i sama je kasnila, i tako je sve i počelo. Hotel je bio udaljen samo četrdeset minuta hoda, ali za Lili, kojoj su bile jedva tri godine, to je bio nedostižan podvig. Ponekad, ali ne često, Polin i Lili su se vozile sa Marselom. Međutim, Marselin salon lepote otvarao se kasnije, te se to vreme nije poklapalo sa početkom Polinine smene. Vraćajući se kući u četiri po podne, Polin i Lili su hvatale autobus. „Je li vam bilo lepo na odmoru, dušo?“, pitala je gospođa Šeldon, koja je, kako se činilo Polin, ovog jutra vozila još sporije nego inače, s bradom prilepljenom za volan. Ona je radila u prodavnici čarapa u Ulici Rajland.

„Da, bilo je divno, hvala. Išle smo na jezero Tahoe i vratile smo se sinoć. Bile smo tamo dve nedelje. Lili se dopalo.“

Gospođa Šeldon se nasmešila devojčici koja je sedela u Polininom krilu. Tako slatko dete! Da li je Polin još ostavlja nekom da je čuva kada ide da radi u *Mejps*? Polin se

nakašljala. Da, Lili čuva jedna krojačica u Pikard plejsu. Ona čuva još jedno dete. Polin nije spominjala nikakve pojedinosti i nije rekla da je to čuvanje organizovao Lilin otac i da ga on i plaća, ali je znala da gospođa Šeldon zna ko je Lilin otac. Činilo se da to svi u Rinu znaju, na očajanje Marsele Hamond, a dete koje je njena osamnaestogodišnja kćerka rodila vanbračno još uvek je bilo njen krst.

Lili je pevušila uz vedru pesmicu sa radija, „*Cathy's Clown*“ *Everli bradersa*. Polin je zagrlila devojčicu i poljubila je u teme, pevušeći zajedno s njom. Lili je bila veselo dete, pa je čak i Marsela na kraju popustila i protiv svoje volje postala nežna baka.

„A kako ti je mama?“, pitala je brižno gospođa Šeldon. „Pretpostavljam da se i ona lepo provela na jezeru Taho?“

Kad bi samo gospođa Šeldon vozila malo brže, mislila je Polin u očajanju. Već je bilo devet. Polin nije ni slučajno nameravala da kaže svojoj komšinici da je njena majka provela najveći deo odmora snuždena, neprestano se žaleći i ispijajući burbon, iako je većina suseda u njihovom kraju znala da Marsela ima problem s pićem.

„Divno se provela“, slagala je glatko Polin.

„Marsela je sigurno oduševljena što Gejbl dolazi u grad! Ona ga obožava.“

Polinina četrdesetpetogodišnja majka još uvek je poput tinejdžerke ludovala za filmskim zvezdama.

„Nada se da će on doći na šišanje kod 'Marrrrsele, frrrri-zerke iz Parrriza'“, rekla je Polin sa izrazitim francuskim naglaskom i gospođa Šeldon se nasmejala zajedno s njom, premda blagonaklono.

Frizerski salon Marsele Hamond nalazio se u Ulici Vinter, još otkad ga je otvorila hiljadu devetsto četrdeset osme. Posao je išao sasvim dobro, uprkos povremenom mamurluku